

Warszawa, dnia 24.06.2004 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

RPO-422814-IX-914/02/WK

00-090 Warszawa Tel. centr. 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 827 64 53

Pan
Krzysztof Pater
Minister Polityki Społecznej

Uprzejmie dziękuję za udzielenie odpowiedzi w sprawie istnienia luki prawnej uniemożliwiającej objęcie ubezpieczeniem społecznym (wyodrębnionej ze względu na datę wstąpienia do służby) grupy żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu oraz Służby Więziennej. Otrzymane od Pana Ministra pismo w kwestii braku możliwości uzyskania prawa do zasiłku dla bezrobotnych wymaga jednak dalszego wyjaśnienia.

Wejście w życie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 166, poz. 1609 ze sprost.) poprzez uchylenie art. 6 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i objęcie systemem zaopatrzenia wszystkich żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy służb publicznych niezależnie od daty wstąpienia do służby - rozwiązało problem zaopatrzenia emerytalnego. Obowiązująca od dnia 1 czerwca 2004 r. nowa ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001) w art. 71 ust. 2 objęła także prawem do zasiłku dla bezrobotnych postulowaną przeze mnie kategorię żołnierzy. Jednakże prawem do zasiłku dla bezrobotnych na zasadach przewidzianych w tej ustawie nie zostali objęci funkcjonariusze Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu oraz Służby Więziennej. Z przepisu art. 71 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy nie

wynika także, że prawo do zasiłku dla bezrobotnych przysługuje funkcjonariuszom Służby Celnej.

Tymczasem w poprzednim wystąpieniu z dnia 12.06.2003 r. jednoznacznie wskazywałem na przykładzie funkcjonariusza Państwowej Straży Pożarnej brak możliwości uzyskania zasiłku dla bezrobotnych przez funkcjonariuszy służb mundurowych. Zawarte w ustawach pragmatycznych przepisy regulujące sposób pełnienia służby przewidują, iż osoby podejmujące służbę w poszczególnych formacjach mundurowych mianowani są na okres 3 lat w służbie przygotowawczej. Oznacza to, że jeżeli zostaną zwolnieni w trakcie służby przygotowawczej lub też później w trakcie służby stałej, a przed uzyskaniem uprawnień emerytalnych na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, ABW, AW, SG, BOR, PSP i SW oraz ich rodzin (tekst, jedn. - Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz.67); to w świetle obowiązujących przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.) oraz wyżej powoływanej ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - są pozbawieni prawa do zasiłku dla bezrobotnych, a tym samym określonego w art. 67 Konstytucji prawa do zabezpieczenia społecznego. Taka sytuacja występuje również w przypadku funkcjonariuszy służby kandydackiej, którzy odbywają naukę w szkołach poszczególnych służb mundurowych. Zaznaczyć należy, że przepisy ustaw pragmatycznych regulujących sprawy związane z przebiegiem służby i zaopatrzeniem emerytalnym w odniesieniu do niniejszej grupy funkcjonariuszy nie przewidują możliwości zabezpieczenia społecznego w postaci uzyskania przez nich zasiłku dla bezrobotnych. Przedstawiony w tej kwestii stan prawny jednoznacznie wskazuje na dalsze istnienie luki, która uniemożliwia wypłacanie zwalnianym funkcjonariuszom zasiłku dla bezrobotnych.

Nie są mi znane powody, dla których ustawodawca dokonał tak daleko posuniętego zróżnicowania pomiędzy żołnierzami a funkcjonariuszami mundurowymi. Stan taki narusza określoną w art. 32 Konstytucji zasadę równości. Niewątpliwie charakter wykonywanej służby funkcjonariuszy służb mundurowych jest inny niż żołnierzy. Jednakże w zakresie uzyskiwania prawa do zasiłku dla bezrobotnych zróżnicowanie takie nie powinno mieć miejsca. Zgodnie z poglądem przeważającej części doktryny prawa i orzecznictwa sądowego stosunki służbowe funkcjonariuszy i żołnierzy są stosunkami prawnymi o charakterze administracyjno-prawnym. Nakładają na nich zbliżone obowiązki i zadania oraz ograniczenia w zakresie korzystania z pełni praw obywatelskich. Ustawy regulujące zadania tych służb stawiają podobne wymagania ich kandydatom, podobny jest sposób nawiązania stosunku służbowego (powołanie

i mianowanie), podobny sposób pełnienia i zwolnienia ze służby. Jednym z podstawowych elementów stosunku służbowego jest obowiązek wykonywania rozkazów wydawanych przez przełożonych. Służba oparta jest na daleko posuniętej hierarchii o ściśle określonym zakresie obowiązków, wymaga ze swej istoty pełnej dyspozycyjności oraz poświęcenia w wykonywaniu zadań - niejednokrotnie zakończonych utratą największego dobra, jakim jest zdrowie i życie. Podobny jest sposób wynagradzania (pobieranie uposażeń) i premiovania. Zbliżona do siebie jest także odpowiedzialność dyscyplinarna i karna. Istniejące różnice dotyczą jedynie specyfiki i charakteru podobnych służb oraz przedmiotowego zakresu działania. Nieobjęcie funkcjonariuszy służb mundurowych prawem do uzyskania zasiłku dla bezrobotnych jest niehumanitarne i bezpodstawne. Tym bardziej niezrozumiałe dla funkcjonariuszy, że prawo to posiadają osoby wykonujące pracę w okresie tymczasowego aresztowania lub odbywania kary pozbawienia wolności. Często bywa tak, iż funkcjonariusze są jedynymi żywicielami rodzin i brak regulacji w tym zakresie powoduje, że byt ekonomiczny ich rodzin jest zagrożony.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. - Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), uprzejmie proszę Pana Ministra o ponowne ustosunkowanie się do przedstawionego problemu i poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku.

/-/